

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžsk/37/2017
Identifikačné číslo spisu: 4015201059
Dátum vydania rozhodnutia: 18.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4015201059.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): V. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., právne zastúpený: Mgr. Štefan Slováčik, advokát so sídlom Mostná 46, Nitra, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovaného č. UPS/US1/SSVO DPPKPC2/SOC/2015/9031/CHr a č. UPS/US1/SSVO DPPKPC2/SOC/2015/9037/CHr, obe zo dňa 14. októbra 2015, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/249/2015-48 zo dňa 29. marca 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/249/2015-48 zo dňa 29. marca 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Sťažovateľ dňa 17.06.2015 podal na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra (ďalej len „prvoinštančný orgán“) žiadosť o poskytnutie kompenzačného príspevku, a to na kúpu osobného motorového vozidla a na prevádzku osobného motorového vozidla. Uviedol, že má ťažkú chôdzu, pohybuje sa za pomoci ortopedickej pomôcky-francúzskej barly a chodí do práce. Spolu so žiadosťou predložil lekársky nález zo dňa 17.06.2015, lekársky nález ortopéda zo dňa 15.06.2015 a cievného chirurga zo dňa 08.06.2015 (podľa prílohy č. 1 k zákonu č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“) a podľa § 55 ods. 3 predmetného zákona aj zdravotnú dokumentáciu, ktorá tvorí prílohu posudkového spisu prvoinštančného orgánu.

2. Posudkový lekár prvoinštančného orgánu na základe sťažovateľom predloženej dokumentácie vypracoval v zmysle zákona lekárske posudok č. 2015/66870 so záverom, že sťažovateľ má stanovenú 40 % mieru funkčnej poruchy (ďalej len „MFP“) a preto nie je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným

postihnutím. Na základe uvedeného prvoinštančný orgán nevypracoval v zmysle § 15 ods. 4 zákona o peňažných kompenzáciách komplexný posudok a vydal rozhodnutie č. NR1/OPPNK_ĽZPAPČ/SOC/2015/65813-0013 zo dňa 29.06.2015, ktorým sťažovateľovi nepriznal peňažný príspevok na kúpu motorového vozidla a rozhodnutie č. NR1/OPPNK_ĽZPAPČ/SOC/2015/65814-003, ktorým nepriznal sťažovateľovi príspevok na prevádzku osobného motorového vozidla (ďalej len „prvoinštančné rozhodnutia”).

3. Sťažovateľ podal proti prvoinštančným rozhodnutiam odvolanie, v ktorom poukázal na už predložené lekárske správy prvoinštančnému orgánu a žiadal prehodnotenie MFP. Iné zdravotné problémy okrem ortopedických a cievnych neuvádzal. O odvolaní sťažovateľa žalovaný rozhodol rozhodnutiami č. UPS/US1/SSVOD PPKPC2/SOC/2015/9037/CHr a č. UPS/US1/SSVODPPKPC2/SOC/2015/9031/CHr zo dňa 14.10.2015 (ďalej len „preskúmané rozhodnutia”), ktorými odvolanie sťažovateľa zamietol a prvoinštančné rozhodnutia potvrdil. Rozhodnutia vydal po preskúmaní odvolacích námietok a opätovnom posúdení zdravotného stavu. Dňa 30.09.2015 vydal posudkový lekár lekársky posudok, podľa ktorého sa sťažovateľ lieči na degeneratívne zmeny ľavého kolenného kĺbu ťažkého stupňa s MFP 40 % podľa prílohy č. 3 časť XII.B.B2.27/c.1, teda nejde o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím a nie je možné navrhnúť žiadnu formu kompenzácie.

II.

Konanie na krajskom súde

4. Sťažovateľ podal správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti preskúmaných rozhodnutí žalovaného. Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) správnu žalobu zamietol z nasledujúcich dôvodov:

- pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že v jeho prípade sa jedná o stuhnutie jedného kolenného kĺbu v nepriaznivom postavení (vysoký stav jablčka) XII.-BB2 bod 23/b, toto jeho tvrdenie nebolo lekárske správy preukázané. Ide o jeho subjektívne presvedčenie, ktoré nie je rozhodujúce, pretože posúdenie rozsahu zdravotného poškodenia a jeho následkov na ustálenie miery funkčnej poruchy podľa zákona o peňažných kompenzáciách so záverom, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím a možnosťou priznania žiadaného kompenzačného príspevku, vyžaduje odborné lekárske znalosti v nadväznosti na podmienky stanovené zákonom,
- nie je dôvodná ani námietka, že nebolo hodnotené postihnutie: XII. Pohybový a podporný aparát A. Chrbtica, choroby kĺbov, zápalové reumatické ochorenie, iné choroby kostí, chrupaviek, šliach, svalov B. Bod 12/c, keďže toto nebolo predmetom administratívneho konania na prvom stupni a ani nepredložil o týchto problémoch žiadne relevantné lekárske správy, či už od neurológa, rehabilitačného lekára resp. ortopéda. Z lekárskeho posudku je zrejmé, že žalovaný posúdil aj ochorenie súvisiace s chrbticou so záverom, že sa jedná o poškodenie s MFP 30 %,
- nie je sporné, že žalovaný sa objektívne nemohol oboznámiť s lekárske správy uvedené v žalobe v súvislosti s úrazom sťažovateľa dňa 05.12.2015, nakoľko žalovaný napadnuté rozhodnutie vydal takmer dva mesiace pred týmto úrazom,
- sťažovateľ obdobné žaloby, na základe takmer identických lekárske správ a nálezov podal i v roku 2009 a ani v jednej veci nebolo možné žalobám vyhovieť z dôvodu, že u sťažovateľa miera funkčnej poruchy bola stanovená posudkovým lekárom pod hranicu 50 % a preto sťažovateľ nebol posudzovaný podľa § 2 ods. 3 cit. zákona o peňažných kompenzáciách,
- v rozsudku č. k. 11S/87/2009-27 sa krajský súd náležite vypořiadal s námietkou sťažovateľa, že v jeho prípade sa jedná o stuhnutie jedného kolenného kĺbu v nepriaznivom postavení (vysoký stav jablčka) XII.-BB2 bod 23/b. a z tohto rozsudku súd čiastočne odčítal,
- sťažovateľ súdu nepreukázal zhoršenie jeho zdravotného stavu, ako tvrdil v súdnom konaní,
- správne postupoval žalovaný, keď prvoinštančné rozhodnutie správneho orgánu ako vecne správne potvrdil a nepriznal sťažovateľovi kompenzačné príspevky na kúpu osobného motorového vozidla, príspevok na prevádzku osobného motorového vozidla,
- bolo povinnosťou sťažovateľa, aby s poukazom na ust. § 57 ods. 1 zákona o peňažných príspevkoch na posúdenie svojho zdravotného stavu preukázal všetky rozhodné skutočnosti na priznanie žiadaného peňažného príspevku,

- žalovaný riadne odôvodnil svoje rozhodnutie v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci,
- záver oboch správnych orgánov, ktorý urobili vo svojich rozhodnutiach, zodpovedá zásadám logického myslenia a je v súlade i s hmotnoprávnymi ustanoveniami zákonov.

III.

Obsah kasačnej sťažnosti/stanoviská

5. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodov, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

6. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že:

- posúdenie nároku na peňažný príspevok je založené na nesprávnych úvahách a lekárske posudok absolútne nereflektuje aktuálny zdravotný stav sťažovateľa a je v rozpore s realitou a zdravotnou dokumentáciou,
- od roku 2004, kedy mu bol priznaný peňažný príspevok, nepodstúpil žiadny zákrok na zlepšenie zdravotného stavu a preto sa v roku 2004 za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím považoval a teraz nie,,
- existuje rozpor medzi závermi posudkového lekára v lekárskom posudku a zdravotnou dokumentáciou, a tieto rozpory mal žalovaný odstrániť formou znaleckého posudku, pričom poukázal na rozhodnutie sp. zn. 1So/10/2015,
- nesúhlasí s tvrdením prezentovaným v odôvodnení rozsudku, podľa ktorého zo zákona ide o fakultatívny príspevok a právny nárok na jeho priznanie nevzniká, pričom poukázal na rozhodnutie sp. zn. 10Sžso/11/2012 zo dňa 13.02.2013,
- napadnutý rozsudok krajského súdu je vecne nesprávny, nepreskúmateľný a jeho odôvodnenie je nepresvedčivé a nezrozumiteľné.

7. Navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, alternatívne aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že zruší preskúmané rozhodnutia žalovaného a vec mu vráti na ďalšie konanie.

8. Žalovaný v vyjadrení ku kasačnej sťažnosti najmä uviedol, že:

- žalovaný ale ani prvoinštančný orgán zo zákona o peňažných kompenzáciách nemá kompetenciu stanovovať pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť,
- sťažovateľom uvádzané subjektívne tvrdenie ohľadne jeho posúdenia a stanovenia MFP sa objektívne na základe predloženej zdravotnej dokumentácie nepotvrdilo,
- v doložených dôkazoch zo dňa 25.09.2017 ku kasačnej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na zdravotné diagnózy, ktoré mal dva roky po vydaní preskúmaného rozhodnutia. Je zrejmé, že žalovaný, ale ani krajský súd v Nitre na ne nemohol objektívne prihliadať,
- sťažovateľ kladie opakovane veľký dôraz na skutočnosť, že z jemu neznámych dôvodov došlo k zmene MFP oproti roku 2004. Je pravdou, že sťažovateľ v roku 2004 na základe posudku posudkového lekára bol uznaný za občana s ťažkým zdravotným postihnutím s MFP 50 % (stuhnutie jedného kolenného kĺbu v nepriaznivom postavení). V roku 2009 sťažovateľ podal žiadosť o poskytnutie kompenzačného príspevku. Na základe doloženej zdravotnej dokumentácie a osobného posúdenia sťažovateľa posudkovým lekárom došlo k zmene posudzovanej diagnózy a bola mu zmenená MFP a stupeň zdravotného postihnutia - obmedzenie pohyblivosti ľavého kolena - stredný stupeň - jednostranne - MFP 30 %,
- sťažovateľ obdobné žaloby, na základe takmer identických lekárske správ a nálezov podal i v roku 2009 a v roku 2013 a ani v jednej veci nebolo možné žalobám vyhovieť z dôvodu, že miera funkčnej poruchy bola stanovená posudkovým lekárom pod hranicu 50 %.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu SR

9. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podala oprávnená osoba včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ S.s.p.) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 S.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.) dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Takto kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 18. júla 2018 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

Podľa § 2 ods. 3 zákona o peňažných kompenzáciách, ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %.

Podľa § 34 zákona o peňažných kompenzáciách., fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla.

Podľa § 139 ods. 2 S.s.p., v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

10. Predmetom kasačnej sťažnosti je rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol žalobu proti preskúmaným rozhodnutiam, ktorými boli potvrdené prvoinštančné rozhodnutia o nepriznaní príspevku na prevádzku motorového vozidla a na kúpu motorového vozidla. Z administratívneho spisu kasačný súd zistil, že sťažovateľ v roku 2004 na základe posudku posudkového lekára bol uznaný za občana s ťažkým zdravotným postihnutím s MFP 50 %. V roku 2009 si sťažovateľ podal žiadosť o poskytnutie kompenzačných príspevkov, pričom mu bol rozhodnutím č. 2009/37638/1 zo dňa 31.03.2009 priznaný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, nakoľko na základe komplexného posudku bol sťažovateľ považovaný za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím s MPF 50 %. Tento príspevok bol sťažovateľovi rozhodnutím zo dňa 08.09.2009 odňatý, nakoľko došlo k zmene posudzovanej diagnózy a bola mu zmenená MFP na 30 %. V roku 2013 bol jeho stav opätovne prehodnotený s tým, že nakoľko došlo k zhoršeniu zdravotného stavu MFP sťažovateľa bola stanovená na 40 %.

11. V predmetnej veci podkladom preskúmaných rozhodnutí je posudok posudkového lekára žalovaného č. UPS/US1/SSVOPPKPC/SOC/2015/9176, ktorým bola sťažovateľovi určená MPF 40 % (ďalej len „predmetný posudok“). Pokiaľ aj krajský súd konštatoval, že v danom prípade ide o fakultatívny príspevok a právny nárok na jeho priznanie nevzniká, neznamená to, že rozhodnutie správneho orgánu môže byť svojvoľné. Zákon stanovuje kritériá pre poskytovanie jednotlivých príspevkov a rozhodnutie o priznaní či nepriznaní príspevku nie je vecou voľnej úvahy správneho orgánu, ale nepriznanie príspevku musí byť riadne odôvodnené nesplnením zákonnej podmienky. Bolo preto vecou krajského súdu v rámci preskúmania zákonnosti správneho rozhodnutia skúmať, či nesplnenie zákonnej podmienky bolo vyhodnotených v súlade so zákonom.

12. I keď v zmysle § 55 ods. 6 zákona o peňažných kompenzáciách podkladom na rozhodnutie o peňažnom príspevku na kompenzáciu je komplexný posudok, k tomu, aby mohol byť základom pre

rozhodnutie správneho orgánu, musí byť dostatočne presvedčivý a musí byť riadne odôvodnený. Nestačí preto konštatovanie v predmetnom posudku, že posudková lekárka v Nitre dňa 06.09.2004 priznala sťažovateľovi MFP 50 % a posudkový lekár v Nitre dňa 16.07.2015 sťažovateľovi MFP 50 % nepriznal, ale treba vysvetliť, v čom sa jeho zdravotný stav tak podstatným spôsobom zmenil, keď navyše sťažovateľ tvrdí opak. I keď je pravdou, že zákon podmieňuje povinnosť posudkového lekára pozvať fyzickú osobu na posúdenie jej písomnou žiadosťou, nevylučuje to ale v odôvodnených prípadoch možnosť urobiť tak aj bez nej.

13. Kasačný súd považuje za dôvodnú námietku sťažovateľa, že z predmetného posudku, ako ani z preskúmaných rozhodnutí vôbec nie je zrejmé, prečo bol zdravotný stav sťažovateľa, ktorý predtým bol osobou s ťažkým zdravotným postihnutím s MFP 50 %, posúdený odchylné, v čom spočívala zmena jeho zdravotného stavu. K tejto otázke sa nevyjadril ani krajský súd, pričom ide o podstatnú skutočnosť, ktorá mohla mať vplyv na posudzovanie zákonnosti preskúmaných rozhodnutí súdom.

14. V tejto súvislosti kasačný súd dáva do pozornosti, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho konania, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

15. Ústavný súd SR v jednom zo svojich náleзов uviedol: „...všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.“ (podobne II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 200/09 Ústavný súd SR obdobne uviedol: „Z uvedeného preto možno vyvodiť záver, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).“ Ústavný súd SR dodáva: „Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument...“ (napr. II. ÚS 410/06). Ústavný súd SR tiež uvádza: „Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné.“ (IV. ÚS 14/07).

16. Vzhľadom na uvedenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva kasačný súd poznamenáva, že aj keď nie je nevyhnutné, aby sa súd vysporiadal s úplne všetkými argumentmi účastníkov, nezaobranie sa vyššie uvedenou skutočnosťou spočívajúcou v rozdielnom posudzovaní MFP sťažovateľa bez bližšieho odôvodnenia, mohlo mať rozhodujúci vplyv na výsledok sporu, preto musí byť zdôvodnené jasne a nepochybné, pričom v predmetnej veci sa tým ako krajský súd tak ani posudkoví lekári či správne orgány nezaoberali. Vo svetle uvedeného je dôležité poukázať na to, že od roku 2004, resp. 2009, kedy bol sťažovateľ považovaný za osobu s MFP 50 %, nepodstúpil žiadny lekárske zákrok či operáciu za účelom zlepšenia zdravotného stavu.

17. Krajský súd pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku nepostupoval v zmysle vyššie uvedených zákonných pravidiel a pochybil, keď správnu žalobu zamietol bez toho, aby uviedol zrozumiteľný právny názor na podstatné skutkové a právne otázky súvisiace s preskúmaným rozhodnutím. Takéto rozhodnutie možno považovať za arbitrárne, pretože aj nedostatočne odôvodnené rozhodnutie súdu môže zasiahnuť do práva na súdnu ochranu, ktorá je garantovaná každému Ústavou Slovenskej republiky.

18. Kasačný súd s ohľadom na uvedené skutočnosti napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 462 ods. 1 S.s.p. Ostatnými sťažnostnými bodmi sa kasačný súd nezaoberal, nakoľko zistil závažný dôvod odôvodňujúci zrušenie rozhodnutia krajského súdu. Úlohou krajského súdu bude v ďalšom konaní vo veci opätovne rozhodnúť a svoje rozhodnutie náležite a presvedčivo odôvodniť, pričom krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania v zmysle § 467 ods. 3 S.s.p. Právnym názorom kasačného súdu je krajský súd viazaný (§ 469 S.s.p.).

19. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.